

صنعت:

صنعت، مالیه عمومی و بازرگانی در هلند

در سالهای اخیر و بویژه در طی سالهای رکود در اوایل دههٔ ۱۹۸۰، کشور هلند همانند اکثر کشورهای اروپایی، اغلب کارخانجات صنعتی خود را دستخوش تغییرات ساختاری و عقلایی نمودن فعالیتهای آن نمود، بنحویکه از سال ۱۹۸۳ علائم بهبود در صنایع این کشور آشکار شده و تولیدات صنعتی هلند در سال ۱۹۸۵ از ۳/۵ درصد رشد برخوردار گردید. اگرچه این رقم در طی سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ کندتر شده و بترتیب ۱/۸ و یک درصد بوده است، اما در سالهای ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹ وضعیت تولید بمراتب بهتر شده و رقم رشد تولیدات صنعتی در طی سالهای فوق بترتیب به ۴/۷ و ۴ درصد رسیده است. بدین ترتیب اگرچه صنایع لاستیک، موادشیمیایی، کاغذ و موادغذایی و نوشیدنیها به نسبت سایر صنایع از رشد بالاتری برخوردار بوده اند، اما در مجموع کلیه صنایع این کشور از سال ۱۹۸۳ افزایش قابل توجهی یافته اند. ۲۹

میلیون گیلدر را که اکثر آن از سوی دولت و بقیه از جانب بانک ملی سرمایه گذاری (National Investment Bank) و تعدادی از بانکهای خصوصی تأمین مالی شده است را بکار گرفت. شرکت مذکور نسبت به مشارکت در سرمایه شرکتها مجاز به دارا بودن حداکثر ۴۹ درصد سهم می باشد.^{۳۰}

نرخ بهره برداری از ظرفیتهای صنایع موجود در کشور از حدود ۸۰ درصد در اوایل سال ۱۹۸۴ به ۸۵ درصد در سال ۱۹۸۸ و ۸۶ درصد در اواسط سال ۱۹۸۹ افزایش یافته است. رشد بالای تولیدات و کارایی در صنایع، سود شرکتها را بشدت افزایش داده و همین امر محرک مناسبی برای افزایش رشد سرمایه گذاری در هلند بوده است.

دولت بمنظور تقویت بخش صنعت اقدامات حمایتی متعددی را انجام داده که از جمله آنها سوبسیدها و وامهای با بهره ناچیز بوده است.

حمایت دولت در بخش صنعت :

دولت بمنظور تقویت بخش صنعت اقدامات حمایتی متعددی را انجام داده اند که از جمله آنها سوبسیدها و وامهای با بهره ناچیز بوده است. اما در اوایل سال ۱۹۸۸ تأکید دولت در جهت حمایت از صنایع بیشتر معطوف به سوبسیدهای مالیاتی بر سرمایه گذاریهای جدید بوده است. شرکت پروژه های صنعتی (The Company for Industrial Projects) که در اوایل دهه ۱۹۸۰ به ابتکار دولت تأسیس گردید، در راستای ایجاد صنایع پویا و سالم که احتمالاً سرمایه گذاری کوتاه مدت آنها مواجه با ریسک است، صورت گرفته است. این شرکت سرمایه اولیه ای بمیزان ۵۷۵

صنایع عمده :

مهمترین صنایع فعال در کشور هلند عبارتند از: مواد غذایی، نوشیدنیها و دخانیات، نساجی، محصولات شیمیایی، ماشین آلات، محصولات الکتریکی و الکترونیکی و تجهیزات حمل و نقل. در اغلب صنایع بزرگ این کشور شرکتهای چند ملیتی نقش عمده ای را دارا هستند. بزرگترین مؤسسه صنعتی هلند مؤسسه فیلیپس است. این شرکت که از اوایل سال ۱۸۹۰ فعالیت خود را با ایجاد یک کارگاه کوچک برای تهیه لامپ آغاز نمود، امروزیکی از بزرگترین مؤسسات صنعتی جهان بشمار میرود و در حدود ۲۰۰ هزار کارگر و کارمند در نقاط مختلف دنیا دارد. این شرکت در شهر

ایندهوون (Eindhoven) واقع در شمال ایالت برابانت (Brabant) قرار دارد. متجاوز از ۲٪ از کارکنان این شرکت در خارج از هلند شاغل هستند. محصولات این کارخانه علاوه بر لامپ، رادیو و تلویزیون و کلیه ابزارهای الکتریکی از ساده‌ترین تا دقیق‌ترین و حساس‌ترین وسائل علمی و فنی است. بهره‌وری نیروی کار در هلند در بین سال‌های ۱۹۸۸ - ۱۹۸۳ از افزایش قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده است. این امر بدلیل افزایش تولید و کاهش شدید اشتغال صنعتی بوجود آمده است. شاخص متوسط تولیدات صنعتی روزانه (۱۰۰ = ۱۹۸۰) از ۱۰۰/۸ در سال ۱۹۸۳ به ۱۱۸/۳ در سال

جدول شماره (۵) آمار تولید صنایع اساسی را نشان می‌دهد. تولید شمش فولاد در سال ۱۹۸۸ بالغ بر ۵/۵ میلیون تن می‌باشد که در مقایسه با تولید سال ۱۹۸۷ حدود نیم میلیون تن افزایش یافته، لیکن هنوز به سطح تولید سال ۱۹۸۴ (۵/۷ میلیون تن) نرسیده است. تولید ورق آهن و فولاد نیز در سال ۱۹۸۸ در حدود ۳/۳ میلیون تن بوده است. همچنین در همین سال تولیدات آلومینیوم، سیمان، کاغذ و تخته (باستثنای مقوا) بترتیب ۲۷۸، ۳۴۱۸ و ۲۴۶۱ هزارتن بوده است که در مقایسه با سال ۱۹۸۴ افزایش یافته است.

مهمترین صنایع فعال در کشور هلند عبارتند از: مواد غذایی، نوشیدنیها و دخانیات، نساجی، محصولات شیمیایی، ماشین آلات، محصولات الکتریکی و الکترونیکی و تجهیزات حمل و نقل.

۱۹۸۸ افزایش یافته و بر اساس برآورد انجام شده این رقم در سال ۱۹۸۹ ۱۲۳ بوده است. این در حالی است که شاخص اشتغال در سال ۱۹۸۸ (۱۰۰ = ۱۹۸۰) به ۹۲/۸ رسیده و نتیجتاً بهره‌وری نیروی کار (output per employee) از ۱۱۵/۵ در سال ۱۹۸۳ به ۱۲۷/۸ در سال ۱۹۸۸ افزایش یافته است.^{۳۱}

الف - ساختمان:

فعالیت‌های ساختمانی و خانه‌سازی در حدود ۷ درصد از تولید ناخالص داخلی هلند را در سال ۱۹۸۷ تشکیل داده است. فعالیت‌های ساختمانی در سال ۱۹۸۸ به بالاترین سطح خود رسیده و سهم آن نیز

جدول شماره (۵): تولیدات صنایع محصولات اساسی در هلند طی سالهای ۸۹-۱۹۸۴

واحد: هزارتن

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
(۱) ۵۰۵۴	۵۵۱۸	۵۰۸۲	۵۲۸۳	۵۵۱۷	۵۷۳۹	فولاد خام
(۱) ۳۰۶۲	۳۲۷۲	۳۰۴۸	۳۰۱۹	۳۱۶۷	۳۲۲۲	ورق آهن و فولاد
(۱) ۲۵۴	۲۷۸	۲۷۶	۲۶۶	۲۵۱	۲۲۹	آلومینیوم
(۲) ۲۵۳۲	۳۴۱۸	۲۹۲۹	۳۱۰۰	۲۹۱۱	۳۱۷۷	سیمان
(۲) ۱۱۴۹	۱۶۳۷	۱۶۱۶	۱۴۶۲	۱۴۶۶	۱۵۵۶	آجر ساختمانی (هزار عدد)
(۲) ۱۸۳۳	۲۴۶۱	۲۱۸۶	۳۰۳۸	۱۹۰۱	۱۸۷۸	کاغذ و چوب (سانشهای مقوا)

(۱) - ژانویه تا نوامبر (۲) - ژانویه تا سپتامبر

مأخذ: E.I.U., *Country Profile, Netherlands, - 1990-91* (London: EIU Pub., 1990-91)

هلندی در سطح بین المللی نیز در زمینه فعالیتهای ساختمانی فعال می باشد خالص درآمدهای حاصل از فعالیتهای ساختمانی و خدمات مقاطعه کاری برای این کشور بالغ بر ۷۵۶ میلیون گیلدر در حساب جاری سال ۱۹۸۸ بوده است که در مقایسه با رقم ۱/۵ میلیارد گیلدری در سال ۱۹۸۲ کاهش قابل ملاحظه ای یافته است. ۳۳

ب - حمل و نقل و ارتباطات:

کشتیرانی: در پایان سال ۱۹۸۶، با ۵۵۸ فروند کشتی اقیانوس پیما (Seagoing vessels)، هلند توانسته است مجموعاً ۳/۴ میلیون تن (gross ton) بار را حمل

احتمالاً در تولید ناخالص داخلی افزایش یافته است. عملیات خانه سازی (Housing starts) در سال ۱۹۸۸، ۲۰ درصد رشد را نشان می دهد، اما در سال ۱۹۸۹ این عملیات با کاهش یکنواختی مواجه بوده که احتمالاً سیاست های پولی انقباضی را می توان دلیل اصلی کاهش تقاضا برای خانه سازی دانست. در سال ۱۹۸۸، ۱/۱۳۰، هزار پروانه ساختمانی صادر شده و در همین سال ۱۱۹/۲ هزار واحد خانه در دست احداث و ۱۱۸/۴ هزار واحد خانه با تمام رسیده است. براساس برآوردهای انجام شده، این ارقام برای سال ۱۹۸۹ بترتیب ۱۱۵، ۱۰۹ و ۱۱۳ هزار دستگاه خانه می باشد. ۳۲ شرکتهای

نماید که از این میان ۱۶۵ فروند کشتی در حدود ۲/۸ میلیون تن (grt) بار را به خارج از کشور حمل نموده‌اند و از این تعداد نیز ۶۰ کشتی ۱/۹ میلیون تن (grt) بار به جزایر هلند (Netherlands Antills) حمل کرده‌اند. تعداد کشتی‌ها در سال ۱۹۸۹ به ۴۲۸ فروند کاهش یافته است که عمدتاً بدلیل کاهش در تعداد کشتی‌های باربری بوده است. از اینرو میزان بار حمل شده در سال ۱۹۸۹ نیز کاهش یافته و به حدود ۲ میلیون تن رسیده است. رُتردام بزرگترین بندر جهان است که در سال ۱۹۸۹ توانسته است ۲۷۳/۵ میلیون تن را جابجا نماید. این کشور در نظر دارد موقعیت این بندر را همچنان حفظ نماید و بدین منظور برنامه‌های جدیدی جهت مدرنیزه نمودن این بندرگاه به اجرا درآمده است.^{۳۴}

۵۶۴۷ فروند آن باری و ۵۶۶ فروند کشتیهای تانکر دار بوده‌اند. طول آبراه داخلی قابل کشتیرانی هلند تا اول ژانویه سال ۱۹۸۹ بالغ بر ۵۰۱۶ کیلومتر بوده است که ۳۷۱۵ کیلومتر آن بصورت کانال می‌باشد.^{۳۵}

راه آهن:

در پایان سال ۱۹۸۸ طول خطوط آهن هلند بالغ بر ۲۸۲۸ کیلومتر بوده است که از این میزان ۱۹۵۷ کیلومتر آن خطوط آهن لوکوموتیو برقی می‌باشد. مجموعه لوکوموتیوهای برقی و دیزلی این کشور ۵۱۹ دستگاه می‌باشد. تعداد مسافرین حمل شده بوسیله خطوط آهن در سال ۱۹۸۸ به ۲۲۵ میلیون نفر و میزان بار حمل شده در همین سال به ۱۹/۶ میلیون تن رسیده است.^{۳۶}

هلند از آبراههای تجاری بسیار گسترده‌ای برخوردار است. طول آبراههای داخلی قابل کشتیرانی هلند تا اول ژانویه سال ۱۹۸۹ بالغ بر ۵۰۱۶ کیلومتر بوده است که ۳۷۱۵ کیلومتر آن بصورت کانال می‌باشد.

حمل و نقل در آبهای داخلی:

هلند از آبراههای تجاری بسیار گسترده‌ای برخوردار است. در آغاز سال ۱۹۸۸، ۶۲۱۳ کشتی (Vessels) بوزن ناخالص ۵/۶ میلیون تن (gross ton) در این آبراهها فعالیت داشته‌اند که از این تعداد

خطوط هوایی سلطنتی هلند:

سهم دولت در خطوط هوایی این کشور در حدود ۳۹ درصد می‌باشد. این خطوط دارای ۷۷ فروند هواپیما می‌باشند. در سال ۱۹۸۸، خطوط هوایی هلند ۶/۶ میلیون نفر مسافر را جابجا و ۵۶۶۵ میلیون تن- کیلومتر بار

34- *Ibid.*, p. 19.

35- *Ibid.*, p. 20

36- *Ibid.*, p. 20

سهام دولت در خطوط هوایی این کشور در حدود ۳۹ درصد است و این خطوط دارای ۷۷ فروند هواپیما می‌باشند.

در سال ۱۹۸۶ درآمد ایجاد نموده‌اند. این رقم در سال ۱۹۸۸ کاهش یافته و خالص درآمدهای حاصل از فعالیتهای مذکور در سال ۱۹۸۸ به ۱/۶ میلیارد گیلدر رسیده است.

فعالتهای بانکی:

بانک هلند (Netherlands Bank) که در سال ۱۸۱۴ تأسیس گردید، بانک مرکزی این کشور محسوب شده و تنها بانکی است که مسئولیت انتشار اسکناس را به عهده دارد. کنترل دولت بر این بانک در طی سالهای متمادی بتدریج افزایش یافته و نهایتاً در سال ۱۹۴۸ ملی گردیده و کاملاً به مالکیت دولت درآمده است. عملیات این بانک بعنوان يك بانک دولتی شامل نظارت و سرپرستی بر سایر بانکها و وام‌دهنده نهایی است (Lender of last resort)، ابزارهای سیاست پولی بانک شامل: کنترل نرخ بهره بانکها، عملیات بازار آزاد، مداخله در بازار ارز خارجی، تثبیت ذخایر و نظارت بر اجرای احکام مربوط به نقدینگی و پرداختهای بانکها و سایر مؤسسات پولی می‌باشد. بانک مرکزی هلند بعنوان

را حمل نموده است. فرودگاه شیپول (Schiphol) بعنوان فرودگاه اصلی این کشور در آمستردام، ۱۴/۸ میلیون نفر مسافر را در سال ۱۹۸۹ جابجا نموده است که در حدود ۷۰ درصد از مسافرین جابجا شده در کشور و ۶۰ درصد از کالاهای حمل شده در کل کشور را دربر گرفته است.^{۳۷}

جاده‌ها: تا اول ژانویه سال ۱۹۸۸، طول جاده‌های این کشور بالغ بر ۵۲۵۳۰ کیلومتر جاده يك بانده و ۲۵۷۰ کیلومتر جاده دوبانده بوده است.^{۳۸}

ج-توریسم و سایر خدمات:

درآمدها و هزینه‌های ایجاد شده در اثر فعالیت توریسم و سایر خدمات، اقلام عمده‌ای را در حساب جاری تراز پرداختها در بر می‌گیرد، مسافرت‌هایی که به خارج از کشور صورت می‌گیرد در حدود ۷/۶ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۸ هزینه دربرداشته است که تقریباً توانسته است درآمدهای ایجاد شده از فعالیتهای حمل و نقل کشور را جبران نماید. سایر خدمات شامل تحقیقات، درآمدهای آژانسهای تجاری و سایر خدمات مربوط به تجارت کالا، ۲/۶ میلیارد گیلدر

بانک هلند (Netherlands Bank) که در سال ۱۸۱۴ تأسیس گردید، بانک مرکزی این کشور محسوب شده و تنها بانکی است که مسئولیت انتشار اسکناس را بعهده دارد.

اساسی برای دولت این کشور مطرح است. بخش اعظمی از این کسری معمولاً از طریق بازارهای سرمایه داخلی تأمین می‌شود. در سال ۱۹۸۷ کل این کسری از طریق وام بلند مدت داخلی تدارک دیده شد. در اواسط دهه ۱۹۸۰، نرخ پایین پس اندازها و افزایش کسری بودجه دولت موجب نگرانیهای قابل ملاحظه‌ای گردید و همین امر ضرورت تغییر در سیاستهای پولی و مالی در این کشور را بوجود آورد. در دوره ۸۴-۱۹۸۲ مازاد مالی (financial surplus) پس انداز بخش خصوصی بطور متوسط ۱۱/۷ درصد درآمد ملی بود و در عین حال متوسط کسری بودجه دولت به ۹ درصد درآمد ملی بالغ گردید. با این وجود از آن تاریخ به بعد، اقدامات موفقیت آمیز دولت کاهش قابل توجهی را در کسری بودجه بوجود آورد و

مستقل ترین بانک در اروپا از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد.

همچنین این کشور دارای نه بانک بازرگانی بزرگ است که مهمترین آنها عبارتند از: ویزابی ان (Viz ABN)، آمرو (Amro)، ان ام بی (NMB) و بانک اعتباری هلند (Neder landsche crediet bank). در تعدادی از بانکهای بزرگ برخی از مؤسسات بانکی خارجی سهامدار می‌باشند. همچنین تعدادی مؤسسات بانکی نظیر بانکهای پس انداز، بانکهای رهنی، بانک شهرداریهای هلند، شرکت تأمین مالی صادرات هلند، بانک سرمایه گذاری مالی، شرکت بیمه اعتباری هلند، بانک سرمایه گذاری هلند برای کشورهای در حال توسعه، تعدادی شرکتهای مشترک خصوصی و غیره فعالیت دارند.

کسری بودجه دولت همواره بعنوان یک معضل اساسی برای دولت مطرح است. بخش اعظمی از این کسری معمولاً از طریق بازارهای سرمایه داخلی تأمین می‌شود.

آنها به ۵/۶ درصد درآمد خالص ملی در سال ۱۹۸۸ کاهش داد. ۳۹

مالیه عمومی: کسری بودجه همواره بعنوان یک معضل

سطح بسیار بالایی بدهیهای بخش عمومی فی الواقع دولت را در موقعیت بسیار بدی قرار داده است. کل بدهی دولت مرکزی از اوایل دهه ۱۹۸۰ بطور یکنواخت افزایش یافته و از ۳۲/۸ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۱۹۸۰ به ۶۶/۲ درصد درآمد خالص ملی در سال ۱۹۸۸ رسانده است. با این وجود توانایی دولت در اجرای موفق

سیستم مالیاتی توانسته است تا حدودی آثار نامطلوب این بدهیها را از بین ببرد. در سال ۱۹۸۸، سهم درآمدهای مالیاتی به ۳۰/۹ درصد درآمد خالص ملی بالغ گردیده است. ۴۰

همانگونه که جدول شماره ۶ نشان می‌دهد، مهمترین منبع درآمدی دولت مالیاتها هستند. کل درآمدهای مالیاتی دولت

جدول شماره (۶): منابع عمده درآمد مالیاتی دولت مرکزی طی سالهای ۸۸-۱۹۸۳
واحد: میلیون گیلدر

۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	۱۹۸۳	
						مالیاتهای مستقیم :
۶۵۷۵	۴۳۳۶	۵۱۹۳	۴۹۹۰	۵۲۵۰	۵۶۳۹	مالیات بر درآمد
۳۵۸۶۲	۳۴۸۵۶	۳۲۸۱۹	۲۹۹۰۹	۳۰۷۳۴	۳۱۱۸۲	مالیات بر دستمزد
۲۱۰۵	۱۷۸۱	۱۶۵۶	۱۳۴۵	۱۲۳۲	۱۱۰۶	مالیات بر سود سهام
۱۵۹۳۵	۱۶۰۳۱	۱۴۳۷۳	۱۳۰۶۰	۱۰۳۰۵	۱۰۸۵۰	مالیات بر شرکتها
۵۰۱۵	۵۱۱۷	۴۷۳۳	۴۶۵۰	۴۲۷۹	۳۹۱۶	سایر
۶۵۴۹۲	۶۲۱۲۱	۵۸۷۷۴	۵۲۰۵۲	۵۱۹۸۹	۵۲۶۹۳	کل مالیاتهای مستقیم
						مالیاتهای غیرمستقیم :
۱۱۰۳۰	۱۰۹۰۹	۱۰۱۰۹	۹۸۹۲	۱۰۰۱۱۵	۹۲۱۱	مالیات بر کالاهای وارداتی
۳۵۹۳۸	۳۴۱۸۸	۳۲۳۶۲	۳۰۳۸۸	۲۸۲۷۳	۲۶۳۴۰	مالیات بر ارزش افزوده
۸۵۸۵	۸۵۸۲	۷۹۸۶	۶۸۹۰	۶۵۴۶	۶۳۱۶	سایر
۵۵۵۴۳	۵۳۴۷۹	۵۰۳۵۷	۴۷۱۷۰	۴۲۹۳۴	۴۲۰۶۷	کل مالیاتهای غیرمستقیم
۱۲۱۰۳۶	۱۱۵۸۰۰	۱۰۹۱۲۱	۱۰۱۲۲۴	۹۶۹۲۳	۹۲۷۶۰	کل مالیات (مستقیم و غیرمستقیم)

ماخذ:

Europa Publications, *The Europa World Yearbook 1990* (London: Europa Pub. 1991)

از حدود ۹۵ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۳ به ۱۲۱ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۸ افزایش یافته است. در میان اقلام مربوط به مالیاتهای مستقیم، مالیات بر دستمزد بیشترین سهم را داشته است. رقم مالیات بر دستمزدها در سال ۱۹۸۸ بالغ بر ۳۵/۹ میلیارد گیلدر بوده است که این رقم در حدود ۵۵ درصد از کل مالیاتهای مستقیم را در برمیگیرد. همچنین در میان اقلام مربوط به مالیاتهای غیرمستقیم، مالیات بر ارزش افزوده بیشترین سهم را دارا بود و در سال ۱۹۸۸ به حدود ۳۶ میلیارد گیلدر رسیده است که سهمی در حدود ۶۵ درصد از کل مالیاتهای غیرمستقیم را بخود اختصاص داده است.

۱۵۶ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۶ و ۱۸۴ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۸ بالغ شده است. براساس برآوردهای انجام شده، این رقم در سال ۱۹۸۹ نیز افزایش یافته و به حدود ۱۸۶ میلیارد گیلدر رسیده است (جدول شماره ۷).

در میان هزینه‌های بخش عمومی، هزینه‌های «بهداشت عمومی و تأمین اجتماعی» و فرهنگ و آموزش، بالاترین سهم را بخود اختصاص داده‌اند که بترتیب با ۳۴/۵ و ۳۳/۷ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۹، ۱۸/۵ و ۱۸ درصد کل هزینه‌ها را دربر گرفته‌اند. همچنین هزینه بهره متعلق به بدهیهای بخش عمومی نیز قابل توجه بوده و این رقم در سال ۱۹۸۹ حدود ۲۱/۹ میلیارد

مهمترین منبع درآمد دولت مالیاتها هستند. کل درآمدهای مالیاتی دولت از حدود ۹۵ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۳، ۱۲۱ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۸ افزایش یافته است.

سایر منابع درآمدهای دولت عبارت از: سود سهام بانک هلند، بهره اخذ شده از وامها، انتقالات سرمایه‌ای و درآمد حاصل از فروش گاز طبیعی می‌باشد. در مجموع درآمد دولت حدود ۱۶۲/۶ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۶ برآورد شده است.

گیلدر برآورد شده است. بدین ترتیب کسری بودجه دولت در سال ۱۹۸۹ حدود ۲۳/۶ میلیارد گیلدر برآورد می‌شود که در مقایسه با رقم ۲۹/۵ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۰، کاهش قابل توجهی را نشان می‌دهد. همانگونه که قبلاً ذکر شد، این کاهش عمدتاً بدلیل اتخاذ سیاستهای مناسب مالی و پولی دولت بوده است. همچنین براساس پیش‌بینی‌های بعمل آمده، کل درآمدها و هزینه‌های بخش عمومی در سال ۱۹۹۰ بترتیب ۱۵۶ و

هزینه‌ها:

کل هزینه‌های بخش عمومی از حدود ۱۱۶ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۰ به حدود

۱۷۴/۵ میلیارد گیلدر بوده است. که بر این اساس کسری بودجه پیش بینی شده دولت در سال ۱۹۹۰ بالغ بر ۱۸/۵ میلیارد گردیده

است. ۱۱ که بدین ترتیب نسبت به سال ۱۹۸۹ در حدود ۴/۵ میلیارد گیلدر کاهش در کسر بودجه را نشان می دهد.

جدول شماره (۷): هزینه های بخش عمومی

واحد: میلیون گیلدر

۱۹۸۸	۱۹۸۹ ^(۱)	
۲۹۲۰۶	۳۲۲۵۰	بهداشت عمومی و تأمین اجتماعی
۳۲۰۶۲	۳۲۷۱۵	فرهنگ و آموزش
۱۲۰۰۷	۱۲۱۸۲	دفاع
۱۲۸۰۳	۱۰۵۹۲	حمل و نقل و فعالیتهای دولتی
۱۳۶۸۵	۱۳۷۸۵	برنامه ریزی کشوری و شهری و خانه سازی
۲۲۰۱۲	۲۱۸۸۸	بهره بدهیها
۱۲۲۰۹	۱۲۲۱۵	کشاورزی و ماهیگیری
۱۳۲۳۹	۱۳۲۳۹	(Local authorities shares intax) مالیات های پرداختی به دولتهای محلی
۵۵۷۰	۵۹۰۷	مالیات پرداختی به جامعه اروپا
۵۵۹۷	۵۸۰۰	سفارشات دولتی و امنیت
۶۰۷۵	۶۶۷۹	روابط خارجی
۴۵۹۲	۵۰۷۳	کمکهای خارجی
۸۷۹۲	۶۹۳۵	تجارت و صنایع دستی
۲۲۰	۳۲۰	سایر
۱۸۳۷۸۸	۱۸۵۸۰۳	کل

(۱) مقدماتی

مأخذ:

E.I.U., Country Profile, Netherlands... 1990-91 (London: EIU, Pub., 1990-91)

41- Europa Publications, The Europa World Yearbook 1990 (London: Europa Publication, 1990) p. 1856.

بازرگانی خارجی:

قابل ملاحظه‌ای بهبود یافت. با این وجود رشد حجمی صادرات و واردات ادامه یافت، اما با نرخ کمی کمتر از سالهای ۱۹۸۵ و ۱۹۸۴.

تأثیر پایین بودن قیمت انرژی و ارزش دلار بر روی ارزش صادرات و واردات هلند در سال ۱۹۸۷ نیز ادامه یافت. در این سال ارزش کل صادرات و واردات در حدود ۱۵ درصد پایین تر از سطح سال ۱۹۸۵ بود، اما رابطه مبادله بمراتب کمتر از سال ۱۹۸۶

یکی از نکات جالب توجه در تجارت خارجی هلند اینست که بسیاری از کالاهای صادراتی این کشور در عین حال جزو کالاهای وارداتی نیز می‌باشند. در نتیجه چنانچه صادرات در سالی افزایش یابد، طبعاً واردات نیز افزایش خواهد یافت. بعبارت دیگر رشد بالای صادرات در عین حال رشد قوی واردات را نیز در پی دارد.

یکی از نکات جالب توجه در تجارت هلند اینست که بسیاری از کالاهای صادراتی این کشور در عین حال جزو کالاهای وارداتی نیز می‌باشند. در نتیجه رشد بالای صادرات همزمان رشد قوی واردات را نیز در پی دارد.

در بین سالهای ۸۵ - ۱۹۸۲، ارزش صادرات هلند از رشد بالایی برخوردار بود. این امر بعلت بهبود در تجارت جهانی و رقابت بالایی که در این کشور بمنظور کاهش هزینه تولید بوجود آمده بود، بوقوع پیوست، نهایتاً رابطه مبادله نیز بهبود یافته و کسریهای تجاری اواخر دهه ۱۹۷۰ تبدیل به مازادهای کلان تجاری بین سالهای ۸۹ - ۱۹۸۱ گردید. در سال ۱۹۸۶ بعلت کاهش ارزش دلار در مقابل گیلدر و کاهش قیمتتهای بین المللی انرژی، ارزش واردات و صادرات این کشور کاهش قابل ملاحظه‌ای یافت و رابطه مبادله (هرچند بطور مقطعی) در سطح

تعیین گردید و مازاد تجاری سال ۱۹۸۷ بعلت برتری رشد منفی صادرات نسبت به واردات بشدت کاهش یافت. اما در سال ۱۹۸۸، صادرات $\frac{8}{4}$ درصد افزایش یافت که این رقم در حدود ۲ درصد بالاتر از افزایش واردات ($\frac{5}{9}$ درصد) بوده است. در نتیجه مازاد تراز تجاری مجدداً افزایش یافت و به حدود ۸ میلیارد گیلدر رسید (جدول ۸). در سال ۱۹۸۹ حجم صادرات نسبت به حجم واردات با نرخ بالاتری افزایش یافت، اما تغییر در رابطه مبادله قابل ملاحظه نبود زیرا قیمت کالاهای وارداتی سریعتر از قیمتتهای صادراتی افزایش یافت و نهایتاً

جدول شماره (۸): روند تجارت خارجی هلند در سالهای ۸۹-۱۹۸۳

واحد: میلیون گیلدر

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۲۲۸۵۲۴	۲۰۳۷۷۸	۱۸۸۰۱۷	۱۹۷۲۸۶	۲۲۶۰۱۷	۲۱۰۶۶۳	صادرات (فوب)
-۲۲۰۹۸۶	-۱۹۵۸۰۱	-۱۸۴۸۴۴	-۱۸۵۰۵۳	-۲۱۶۰۰۸	-۱۹۸۸۱۳	واردات (سیف)
۷۵۵۸	۷۹۷۷	۳۱۷۳	۱۲۲۳۳	۱۰۰۰۹	۱۱۸۵۰	تراز تجاری
۱۲۳	۱۱۷	۱۰۹	۱۰۴	۱۰۰	۹۶	حجم صادرات ۱۹۸۵=۱۰۰
۱۲۳	۱۱۸	۱۱۱	۱۰۵	۱۰۰	۹۴	

ماخذ: E.I.U., *Country Profile, Netherlands... 1990-91* (London: EIU Pub., 1990-91)

مهمترین کالای صادراتی هلند در سال ۱۹۸۹ ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل (به ارزش حدود ۵۱/۶ میلیارد گیلدر) بوده است. همچنین روند مشابهی را می توان برای کالاهای وارداتی این کشور در طی سالهای ۱۹۸۳ و ۱۹۸۹ مشاهده نمود. عمده ترین شرکای تجاری این کشور، کشورهای اروپایی هستند، بنحویکه در سال ۱۹۸۹، ۶۳ درصد از واردات و بیش از ۷۵ درصد از صادرات هلند به کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا صورت گرفته است. مهمترین شریک تجاری هلند، آلمان غربی است، هرچند سهم این کشور در کل صادرات هلند کاهش یافته است. در سال ۱۹۸۴، ۳۰/۶ درصد از کل صادرات هلند به آلمان غربی و در مقابل ۲۲ درصد واردات هلند از آلمان غربی شده بود، اما در سال

ارزش صادرات کمتر از ارزش واردات افزایش یافت. بعبارت دیگر ارزش صادرات با ۱۲/۲ درصد و ارزش واردات با ۱۲/۹ درصد افزایش نسبت به سال قبل مواجه بوده است و مازاد تجاری این کشور تقریباً به سطح ۷/۶ میلیارد گیلدر رسید.

مهمترین اقلام صادراتی و وارداتی هلند عبارتند از: ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل، محصولات صنعتی، مواد غذایی، سوخت، محصولات شیمیایی و پلاستیکی و محصولات فلزی، همانگونه که جدول زیر نشان می دهد، مهمترین قلم صادراتی هلند در سال ۱۹۸۳، صدور سوخت (به ارزش حدود ۴۴ میلیارد گیلدر) بوده است، لیکن در سال ۱۹۸۹ صادرات سوخت در ترکیب کالاهای صادراتی هلند از نظر ارزش در رده پنجم قرار گرفته است و

مهمترین اقلام صادراتی و وارداتی هلند عبارتند از: ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل، محصولات صنعتی، مواد غذایی، سوخت، محصولات شیمیایی و پلاستیکی و محصولات فلزی.

جدول شماره (۹): مهمترین کالاهای صادر شده در تجارت خارجی هلند در سالهای ۸۹-۱۹۸۳

واحد: میلیون گیلدر

صادرات	۱۹۸۳	۱۹۸۹	واردات	۱۹۸۳	۱۹۸۹
مواد غذایی، نوشیدنیها و دخانیات	۳۵۲۷۷	۲۴۸۰۵		۲۲۱۰۵	۲۵۲۹۲
مواد خام - روغنها و چربیها	۱۰۶۸۲	۱۵۶۷۶		۱۱۸۴۲	۱۴۱۸۸
سوخت	۴۴۱۰۲	۲۰۷۶۶		۴۴۰۳۰	۲۲۹۹۰
محصولات شیمیایی، پلاستیکی و غیره	۲۹۶۸۹	۴۱۲۹۹		۱۵۴۸۶	۲۴۴۵۷
محصولات فلزی	۱۰۹۹۰	۱۶۱۵۹		۱۰۴۷۰	۱۷۲۶۶
ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل	۲۸۵۸۹	۵۱۶۳۶		۲۵۲۳۲	۶۶۵۵۷
سایر محصولات صنعتی	۲۴۸۲۲	۴۸۲۰۲		۳۴۲۷۸	۵۰۲۳۵
کل	۱۸۲۳۵۲	۲۲۸۵۴۲		۱۷۳۵۲۲	۲۲۰۹۸۶

ماخذ: E.I.U., *Country Profile, Netherlands.. 1990-91* (London: EIU Pub., 1990-91)

می‌دهد، در تراز تجاری مرئی هلند صادرات و واردات هر دو بر اساس فوب آورده شده‌اند که در مقایسه با صادرات برحسب فوب و واردات برحسب سیف، ارزش واردات را کمتر نشان داده و از اینرو مازاد تجاری و مازاد حساب جاری بیشتری را بنمایش می‌گذارند. مازاد حساب جاری از رقم ۳/۵ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۷ به ۵/۳ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۸ افزایش یافته

۱۹۸۹ این سهم برای صادرات به ۲۵/۹ درصد و برای واردات به ۲۵/۷ درصد رسیده است. پس از آلمان غربی، کشورهای بلژیک، لوکزامبورگ، انگلستان و فرانسه بالاترین سطح روابط تجاری را با هلند دارا هستند.

تراز پرداختها:

همانگونه که جدول (۱۰) نشان

یکی از ارقام مهم در حساب ترازپرداختها، ارقام مربوط به صادرات و واردات خدمات است که معمولاً به ۴۰ درصد ارزش صادرات و واردات کالایی بالغ می‌گردد.

حمل و نقل در سال ۱۹۸۸ بالغ بر ۷/۹ میلیارد گیلدر بوده است و با وجودیکه در مقایسه با رقم ۱۱/۵ میلیارد گیلدر در سال ۱۹۸۵ کاهش چشمگیری یافته، لیکن همچنان بعنوان یک درآمد بسیار بالا در بخش خدمات بچشم می‌خورد. برخلاف حمل و نقل، خدمات مربوط به مسافرت و توریسم همواره با کسریهای عظیم مواجه بوده‌اند. کسری خدمات مسافرتی از سال ۱۹۸۴ به بعد همچنان افزایش یافته و در سال ۱۹۸۸ به ۷/۶ میلیارد گیلدر رسیده

است، در حالیکه آمارهای ارائه شده از سوی بانک هلند که ارزش واردات را براساس سیف (CIF) تعیین نموده است، رقم مازاد حساب جاری را از ۲ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۷ به ۲/۷ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۸ نشان داده است. سهم قابل ملاحظه‌ای از این مازادها از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (overseas direct investment) توسط هلندیها در کشورهای دیگر سرمایه‌گذاری شده است.^{۴۲}

مازاد حساب جاری این کشور از رقم ۲/۵ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۷ به ۵/۳ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۸ افزایش یافته است.

است. خالص انتقالات خصوصی و دولتی نیز در طی دهه ۱۹۸۰ همواره منفی بوده است. کسری انتقالات خصوصی عمدتاً بدلیل حضور کارگران خارجی در هلند (که در سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ افزایش قابل توجهی نیز یافته‌اند) می‌باشد، این رقم در سال ۱۹۸۷ بیش از یک میلیارد دلار بوده است و در همین سال تقریباً رقمی مشابه رقم

حساب جاری: یکی از ارقام مهم در حساب تراز پرداختها، ارقام مربوط به صادرات و واردات خدمات است که معمولاً به ۴۰ درصد ارزش صادرات و واردات کالایی بالغ می‌گردد. در میان ارقام مربوط به خدمات، حمل و نقل مهمترین بخش از خدمات را بخود اختصاص داده است. درآمد خالص بدست آمده از

اگرچه مازاد حساب تراز پرداختها در اواخر دهه ۱۹۸۰ با کاهش مواجه بوده است، اما در مجموع ارقام بدست آمده همچنان جالب توجه بود، بنحویکه دولت هلند به هیچ عنوان نیازمند اخذ وام قابل ملاحظه از خارج نبوده است.

جدول شماره (۱۰): تحولات تراز پرداختها طی سالهای ۸۸ - ۱۹۸۳ واحد: میلیون دلار

۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	۱۹۸۳	
۹۸۶۱۲	۸۶۹۷۰	۷۳۷۲۲	۶۲۵۴۶	۶۰۱۰۸	۵۹۳۰۸	صادرات کالا (فوب)
-۹۰۴۳۷	-۸۱۸۰۹	-۶۶۵۵۲	-۵۷۰۸۳	-۵۴۲۵۳	-۵۵۰۵۳	واردات کالا (فوب)
۸۱۷۴	۵۱۶۰	۷۱۶۸	۵۴۶۲	۵۶۵۶	۲۳۵۴	تراز تجاری
۳۸۱۱۴	۳۶۹۴۳	۲۹۷۷۸	۲۴۲۶۲	۲۶۲۸۳	۲۵۵۶۲	صادرات خدمات، بهره، سود و سود سهام
-۳۹۵۹۴	-۳۶۴۱۵	-۳۱۵۸۴	-۲۲۹۱۴	-۲۲۵۷۲	-۲۳۸۶۵	واردات خدمات، بهره، سود و سود سهام
-۸۸۳	-۱۰۴۴	-۷۵۳	-۴۵۳	-۴۶۹	-۵۶۶	خالص انتقالات خصوصی
-۵۶۶	-۱۱۵۵	-۹۸۹	-۵۳۰	-۵۳۶	-۴۱۷	خالص انتقالات دولتی
۵۲۴۶	۳۴۸۹	۳۶۲۰	۴۰۲۷	۶۵۷۱	۴۹۶۹	تراز حساب جاری
-۱۰۵	-۵۳۸۹	-۳۱۴	-۱۷۸۹	-۳۳۷۸	-۲۳۷۵	سرمایه گذاری مستقیم
۳۹۶۴	۲۴۵۰	-۴۷۳۴	۳۰۲	-۳۳	۱۹۳	سرمایه گذاری در اوراق بهادار
-۱۲۸۹	۶۳۰	-۱۵۶۱	-۱۱۱۱	-۸۶۸	-۱۰۳۸	سایر سرمایه های بلندمدت
-۳۲۲۴	۲۰۶۶	۵۰۲۶	۲۱۹	-۱۶۱۸	-۷۵۰	سرمایه کوتاه مدت
-۶۵۳	-۲۴۳	-۱۵۸۳	-۲۳۷۹	-۵۸۹۷	-۳۹۷۰	تراز حساب سرمایه
-۲۹۶۶	-۳۸۵	-۲۴۲۴	-۸۹۸	-۶۳۵	-۱۲۲۷	اشتباهات و خطاها
-۱۴۹۶	۲۱۱۷	۷۴۰	۷۷۳	-۹۲۲	۱۹۶	اقدام فرین (Counterpart item)
-۵۹	-۱۶۷	۵۵	۲۱	-۵۰	۷۰	ذخایر رسمی (Authorities, Reserve)
-۷۳	-۴۸۱۲	-۴۰۹	-۱۵۴۵	۹۳۴	-۳۸	تفسیر در ذخایر (منفی بمعنی افزایش)

ماخذ: E.I.U., *Country Profile, Netherlands, - 1990-91* (London: EIU Pub., 1990-91)

فوق برای کسری انتقالات دولتی ایجاد شده است. اما در سال ۱۹۸۸ این ارقام بهبود یافته‌اند و بویژه کسری انتقالات بخش عمومی نسبت به سال قبل تقریباً به نصف کاهش یافته است.

حساب سرمایه:

در بین سالهای ۸۶ - ۱۹۸۳، خروج سرمایه از کشور آنچنان افزایش یافته بود که کلیه مازاد حساب جاری را خنثی می‌نمود. خالص سرمایه‌گذاری مستقیم خارج از کشور سهم قابل توجهی از ارقام مربوط به حساب سرمایه را بخود اختصاص داده و در بین سالهای فوق سالانه بین ۲ تا ۳ میلیارد دلار بوده است. این رقم در سال ۱۹۸۷ بشدت افزایش یافت و به ۵/۳ میلیارد دلار رسید. علیرغم افزایش بسیار بالا در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، کسری تراز حساب سرمایه روبه کاهش گذارده شد و به رقم ناچیز ۲۴۳ میلیون دلار در سال ۱۹۸۷ رسید. این امر

عمدتاً بدلیل چرخش چشمگیر خالص سرمایه‌گذاری در اوراق بهاء دار (Net Portfolio investment) از کسری ۴/۷ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۶ به مازاد ۲/۵ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۷ بوده است.

هرچند مازاد حساب تراز پرداختها در اواخر دهه ۱۹۸۰ با کاهش مواجه بوده است، اما در مجموع ارقام بدست آمده همچنان جالب توجه بوده، بنحویکه دولت هلند بهیچ عنوان نیازمند اخذ وام قابل ملاحظه از خارج نبوده است. ذخایر خارجی هلند در سه سال منتهی به سال ۱۹۸۷ افزایش قابل ملاحظه‌ای یافته است. این کشور باوجودیکه بخش عمومی کسری بودجه و کسریهای تراز پرداختهای گذشته خود را از طریق فروش اوراق قرضه به خارجیان تأمین نموده است، با این حال خالص بدهی عمومی خارجی نداشته است.

فهرست منابع:

فارسی:

بارنو، آدریان. سرزمین و مردم هلند، ترجمه مشفق همدانی، تهران: انتشارات بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۵.

لاتین:

- 1- E.I.U., *Country Profile, Netherlands.. 1990-91* (London: EIU Pub., 1990-91)
- 2- E.I.U., *Country Report, Netherlands.. 1990-91* (London: EIU Pub., 1990-91)
- 3- Europa Publications, *The Europa World Yearbook, 1990*, London: Europa Publication, 1990.